

LINDESBERGS
KOMMUN

Naturvårdsprogram

Uppdaterad kortversion 2014

Naturvårdsprogram för Lindesbergs kommun

Uppdaterad kortversion

Ett naturvårdsprogram för Lindesbergs kommun togs i fullmäktige 2009-12-14. I denna kortversion av programmet är fokus lagt på tätortsnära natur och lokala miljömål. Det är också en lägesrapport 2014. I tabellen med miljömål är varje miljömål och åtgärd kommenterad och uppdaterad. Avsiktsförklaringen nedan sammanfattar syftet med naturvårdsprogrammet.

Hela programmet kan hämtas på www.bmb.se under fliken Information/Regler, klicka sedan på Natur för en attraktiv kommun och Naturvårdsprogram.

Avsiktsförklaring

Naturvårdsprogrammet syftar till att klargöra kommunens ansvar och ambitioner i naturvårdsarbetet. Programmet fastlägger lokala miljömål och åtgärder för naturvården, samt principer för hur alla berörda i de kommunala verksamheterna ska arbeta för att bidra till att målen uppnås.

En övergripande målsättning med naturvårdsprogrammet är att få ett gemensamt förhållningssätt kring skötseln av den kommunala tätortsnära naturmarken. Kommunens tätortsnära naturmark ska ha en skötsel där målet är att värna biologisk mångfald, rekreation och social verksamhet. Samt främja folkhälsa, pedagogiska möjligheter och estetiska värden som ett led i arbetet för en uthållig kommun.

Varför naturvård?

Vacker natur är en av många faktorer som gör en kommun attraktiv och bör därför användas som en resurs för kommunens utveckling. Naturen är också en hälsofrämjande resurs. Det gäller såväl vardagsnatur intill hemmet som natur på längre avstånd.

En prioriterad fråga

För kommunen är tätortsnära natur en prioriterad naturvårdsfråga och en utpräglad kommunal angelägenhet. Kommunen som planerare och markägare har ett stort ansvar för vår natur och i synnerhet vår närmatur. Det är viktigt att säkerställa att varje bostadsområde, äldreboende, skola och förskola har en varierad natur på gångavstånd. Kommunen äger obebyggd mark

för exploatering, rekreation och skogsproduktion. Markinnehavet är till stor del samlat nära tätorten vilket ger stora möjligheter att utveckla natur- och friluftslivsvärden. Även mark som är tänkt som exploateringsmark kan användas för rekreation tills det blir dags att exploatera. Naturvårdsprogrammet är ett vägledande dokument när det gäller användandet och skötseln av kommunal naturmark. Det ska ligga till grund för hur kommunal naturmark sköts och ska bli samstämmigt med skogsbruksplan och skötselplaner.

Naturvårdsprogrammet ska också ligga till grund för en grönstrukturplan som mer i detalj ska peka på specifika områden i tätorten av värde för rekreation, undervisning och biologisk mångfald.

Med tätortsnära natur menar vi natur inom ett område mellan en och två kilometer runt tätorten. Avgränsningen har gjorts med utgångspunkt från en översiktlig inventering av Lindesbergs natur, en enkät som gjorts till skolor och förskolor och genom kontakter med boende. Inom detta område på kommunal mark ska naturmark skötas med det huvudsakliga målet rekreation och naturvård och kommer att omfattas av en grönstrukturplan.

Utomhuspedagogik

En viktig målgrupp i naturvårdsarbetet är barnen. Genom att bevara och utveckla naturområden i skolors och förskolors närområde ges goda möjligheter för barns utveckling och lärande. Alla skolor och förskolor har nära till naturen, en kvalitet vi måste värna om. Det är viktigt att i grönstrukturplanen planera för att alla skolor och förskolor kan behålla och utveckla närnaturen för rekreation och som lärmiljö.

Skolornas närnaturområden skulle kunna användas mer och detta bör uppmuntras. Utomhuspedagogiken använder uterummet för ett alternativt sätt att lära inom alla ämnen. Andra sinnen stimuleras än då man sitter i ett klassrum.

Inte minst stimuleras fysisk aktivitet som är så viktig för barns motoriska utveckling och för grundandet av hälsosamma vanor. Vi lägger också grunden för en hållbar utveckling genom att ge barn kunskap om och känsla för naturen.

Skolorna i Lindesberg har fantastiska möjligheter i sina omgivningar. Naturen finns

inpå knutarna. Eldplatser, samlingsplatser och en skolstig är anlagda. En lärarhandledning med massor av idéer och inspiration finns tillgänglig för skolans personal.

Lindesjön runt

Vandringsleden Lindesjön runt har blivit en succé. Helt säkert har leden en positiv effekt på folkhälsan. Många har börjat promenera runt sjön regelbundet. De positiva erfarenheterna bör tas tillvara. Fler markerade stigar, samlingsplatser och information bör skapas för att locka ut människor i naturen.

Lokala miljömål för natur

Nationellt och regionalt

Riksdagen har antagit mål för miljö kvaliteten inom 16 områden. Målen beskriver den kvalitet och det tillstånd för Sveriges miljö, natur- och kulturreсурser som är ekologiskt hållbara på lång sikt.

Miljö kvalitetsmålen syftar till att:

- främja människors hälsa
- värna den biologiska mångfalden och naturmiljön
- ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena
- bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga
- trygga en god hushållning med naturresurserna

Länsstyrelserna har en övergripande och samordnande roll i miljö målsarbetet. De har ansvar för att regionalt anpassa och konkretisera alla miljö mål utom Levande skogar, som Skogsstyrelsen ansvarar för. I samverkan med andra myndigheter ska de även föreslå och ta initiativ till åtgärder för att

nå målen. De har också ett ansvar för att följa upp och utvärdera de regionala miljö målen och länens miljö målsarbete.

Miljö målsarbetet i Örebro län leds och samordnas av ett miljö- och naturvårdsråd bestående av företrädare för kommuner, landstinget, skogsstyrelsen och länsstyrelsen. Arbetet med en revidering av regionala mål och handlingsplaner har inletts.

Samtliga kommuner i Örebro län har förbundit sig att arbeta för de regionala miljö målen.

Lokalt

Utgångspunkt för de lokala miljömålen har varit de regionala miljömålen. De lokala målen är ett urval av regionala mål där kommunen har möjlighet att påverka och de är uppföljningsbara med rimlig arbetsinsats. De är ofta omformulerade för att passa kommunens arbete.

Vid valet av miljömål har stor vikt lagts vid att kommunen själv ska kunna bidra till att de uppnås, antingen genom åtgärder i den egna verksamheten eller genom åtgärder i samverkan med andra aktörer. Hänsyn har även tagits till att miljömålen ska gå att följa upp med minsta möjliga extraarbete. Miljökvalitetsmålen Levande sjöar

och vattendrag samt God bebyggd miljö är bara behandlade i de delar som handlar om naturvård, andra delar av dessa miljömål bör tas upp i kommunens fortsatta arbete med övriga lokala miljömål.

Principer för kommunal verksamhet kopplade till miljökvalitetsmålen

För att ytterligare förtydliga hur vi ska jobba för att nå miljömålen har principer för naturvårdsarbetet formulerats. Ett urval av dessa presenteras på sid. 14-15.

Uppdaterad sammanfattning av lokala miljömål

I tabellerna på följande sidor
sammanfattas lokala miljömål och
dess åtgärder.

En uppdatering är gjord 2014.
Kommunen jobbar vidare för att
nå miljömålen.

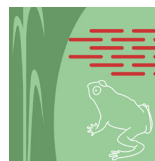

Levande sjöar och vattendrag

LOKALA MILJÖMÅL	ÅTGÄRDER	LÄGET 2014
Det biologiska livet i försurade sjöar och vattendrag ska bibehållas och förbättras.	Försurade sjöar och vattendrag kalkas enligt regional kalkningsplan.	Kalkning sker enligt plan.
Antalet restaurerade skyddsvärda vattenmiljöer ska öka till 2015.	Delta i biotoprestaureringsprojekt av vattendrag initierade av länsstyrelsen.	Länsstyrelsen har sökt pengar för ett större projekt där Albäcksån, Torphyttedäcken och Hammarskogsån kan bli aktuellt.
Ett fullgott planeringsunderlag ska finnas för stränder vid sjöar och vattendrag, för att bibehålla biologisk mångfald och/eller värde för friluftsliv.	Inventera utvalda sjöar och vattendrag för att få fram planeringsunderlag. Påbörja flygbildstolkning 2010.	Frågan bör tas upp i ÖP arbetet.
Sjöarna och vattendragen i Lindesbergs kommun ska ha god ekologisk status 2021.	Genomför program för en Renare Bottenå/Lindesjö.	Arbete pågår för bad vid Loppholmarna och dagvatten. Enskilda avlopp till Torphyttedäcken inventerat 2012.

Myllrande våtmarker

LOKALA MILJÖMÅL	ÅTGÄRDER	LÄGET 2014
Öka antalet skyddade våtmarker/småvatten från läget 2008.	Arbeta för att restaurera/ anlägga två våtmarker/ småvatten före 2015.	Restaurerat Lindesby strandängar. Betas idag.

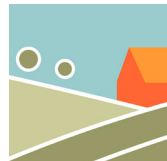
Levande skogar

LOKALA MILJÖMÅL	ÅTGÄRDER	LÄGET 2014
Arealen skyddad skog i Lindesbergs kommun ska öka från läget 2009.	Arbeta för skydd av värdefulla skogsområden från naturinventeringen 2008, senast 2015.	Ej påbörjat.
	Utred bevarande av Lindesbybergets hassellundar senast 2013.	Inventeringar gjorda, men inget förslag presenterat i KS.
	Utred skydd av skog genom Hopajola	Hopjola har prioriterat andra projekt. Kan finnas en chans till.
	Utred möjligheter till naturreservat på Kyrkberget i Lindesberg senast 2010.	Arbetet går vidare. Beslut planeras 2014
	Utöka det statliga reservatet Råsvalen, Andersvik i Lindesberg senast 2013	Ej påbörjat. Måste samordnas med planer på ny reservvattentäkt.
	Bilda naturreservat vid Notkojudden senast 2010	Reservatet bildat.
Skog på kommunal mark ska skötas så att arealen gammal skog och äldre lövrik skog samt mängden grov död ved ökar.	Möjliggöra alternativa skogsbruksplaner för tätortsnära kommunägd skogsmark senast 2010	Utredning gjord återstår för KS att bestämma hur man vill sköta skogen.

Ett rikt odlingslandskap

LOKALA MILJÖMÅ	ÅTGÄRDER	LÄGET 2014
Arealen naturbetes- och slåttermark som sköts på ett sätt som bevarar deras värden ska inte minska från nuvarande nivå.	Bibehåll kommunal skötsel av naturbetesmark och ängsmark samt arbeta för att denna areal utökas. Påbörja översyn senast 2011	Restaurering och nytt bete vid Lindesby strandängar och Råsvalslund.
	Restaurera en äng eller betesmark som tidigare visat höga naturvärden men nu hotas av igenväxning senast 2012.	Restaurerat ekhage i Ramsberg (i samarbete med förening)
Småbiotoper i odlingslandskapet bevaras i dagens omfattning.	Se till att kommunens arrendatorer sköter småbiotoper så att de bevaras i dagens omfattning. Påbörja översyn senast 2011.	Bevakas i detaljplaner. Översyn av arrendatorer ej påbörjat.
Den ekologiskt odlade arealen i Lindesbergs kommun ska öka till 2015.	Kommunen bör verka för att åkermark i kommunens ägo läggs om till ekologisk odling vid byte av arrendator	Ej påbörjat

God bebyggd miljö

LOKALA MILJÖMÅL	ÅTGÄRDER	LÄGET 2014
<p>Planeringsunderlag ska finnas för hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden ska bevaras, vårdas och utvecklas för såväl natur- och kulturmiljö som friluftssändamål.</p>	<p>Senast 2011 ska en grönstrukturplan finnas för Lindesbergs tätort. Därefter tas planer fram även för mindre tätorter.</p>	<p>Arbetet med grönstrukturplan pågår parallellt med fördjupad översiktsplan för Lindesberg. Beräknas färdigt 2014.</p>
	<p>Ta fram handläggningsrutiner för hur naturvårdens och friluftslivets intressen ska beaktas vid all fysisk planering, bygglovprövning, strandskyddsdispenser eller annan exploatering senast 2010.</p>	<p>Påbörjat. Arbetet fortsätter.</p>
<p>Planeringsunderlag ska finnas för hur stora tysta och s.k. stora opåverkade naturområden så långt möjligt ska kunna skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär.</p>	<p>Planeringsunderlag för stora tysta och stora opåverkade områden ska färdigställas senast 2010.</p>	<p>Annat har prioriterats. Det underlag finns som måste kontrolleras i fält.</p>
<p>Kommunens användning av grus ska till minst 80 % baseras på bergkross eller återvunnet material senast 2015.</p>	<p>Kommunens användning av naturgrus ska minimeras.</p>	<p>BKT:s användning till sandning av vägar har minskat med 95% i BMB-området sedan 2009 och är ca 50 ton. VA-avd. anv. var 2011 ca 700 ton i Bmb-omr.</p>
<p>Utomhuspedagogik bör göras till en inriktning i en skola och en förskola i kommunen senast 2012.</p>	<p>Verka för att intresserade grundskolor får en hemskog. I skogen får skolan t ex bygga kojor, elda och anlägga naturstigar</p>	<p>Frågan bör aktualiseras igen hos bildningsförvaltningen.</p>

Ett rikt växt och djurliv

LOKALA MILJÖMÅL	ÅTGÄRDER	LÄGET 2014
<p>Tätortsnära värdefulla naturmiljöer där kommunen är markägare ska senast år 2015 ha en skötsel inriktad på biologisk mångfald, kultur och/eller rekreation.</p>	<p>Gör skötselplaner för värdefulla naturområden utifrån intentioner och ambitioner i naturvårdsprogram och grönstrukturplan. Påbörjas 2011.</p>	<p>Bör göras tillsammans med BKT</p>
	<p>Ta fram en trädpolicy för kommunal mark senast 2011.</p>	<p>Ej prioriterat hos BKT</p>
	<p>Senast 2014 ska alla de kommunala naturreservaten ha skyltar och broschyrer och en fungerande skötsel ska finnas i samtliga reservat</p>	<p>Arbete pågår Nya skyltar och broschyr behövs till Näsets naturreservat</p>
	<p>Röj och märk ut en stig längs Bottenån som leder förbi ravinerna senast 2015.</p>	<p>Ej påbörjat. Frågan finns med i FÖP</p>

Principer för kommunal verksamhet kopplade till miljö kvalitetsmålen

Principerna för naturvårdsarbetet ska betraktas som "levnadsregler" för kommunal verksamhet och avses att efterlevas i all verksamhet som berör naturvård. Därmed är principerna aktuella för de flesta nämnder och förvaltningar. Nedan listas ett urval av principer sorterade efter vilken typ av verksamhet som berörs.

Principer för markanvändning

- Vid skogsavverkning längs sjöar och vattendrag ska en trädängds breda skydds zoner eller 6-20 meter vid åkerbruk, lämnas för att skydda vatten från föroreningar.
- Vattendrag ska skyddas från grumling från t.ex. grävarbeten, skogs- och jordbruk.
- Vid skötsel av kommunägd skog vid tätorter ska inriktningen vara en varierad skog för rekreation, pedagogisk verksamhet och biologisk mångfald.
- När entreprenör anlitas ska kommunen säkerställa att principer och mål i naturvårdsprogrammet följs. Höga miljökrav ska ställas på entreprenörer och maskiner.

- Kommunen ska i sin egen skötsel och genom att ställa krav på sina arrendatorer bibehålla eller öka den biologiska mångfalden i odlingslandskapet.
- Kommunen ska inte plantera skog på sin åkermark.
- Kommunen, de kommunala bolagen och arrendatorer ska i skötsel och anläggning iaktta stor försiktighet i våtmarker och småvatten.

Principer för planering och prövning

- Sjöars, stränders och vattendrags stora värden för natur- och kulturupplevelser samt bad och friluftsliv ska värnas och utvecklas hänsynsfullt och långsiktigt.
- Natur- och grönområden i och nära tätorten ska värnas så att behovet för rekreation, lek, biologisk mångfald och en hälsofrämjande lokal miljö tillgodoses.
- Vid lokalisering av nya bostadsområden ska tillgång till naturområden säkerställas. Ny bebyggelse ska planeras så att naturkvaliteterna för befintliga bostäder i möjligaste mån bevaras.
- Skolor och förskolor ska ha lättillgängliga naturområden av bra kvalitet för sin pedagogiska verksamhet. Skolans delaktighet ska uppmuntras och dess intressen ska väga tungt i planeringen, särskilt där kommunen är markägare.
- Förbättra tillgången till natur i befintlig bebyggelse genom att underlätta för cyklister och gående att ta sig fram.
- Den tätortsnära naturmiljön bör utformas så att även människor med funktionsnedsättning ges möjlighet att komma ut i naturen.
- Kommunens friluftsanordningar och naturområden ska vara av god kvalitet och hållas välskötta. Allmänheten skall ges information.
- Inga outbyggda vattendrag ska exploateras. Kommunen ska istället sträva efter att befintliga vattenkraftverk moderniseras. Denna modernisering ska ske parallellt med en modernisering av miljövillkoren för verksamheten.
- Lindesbergs kommun ska i sin planering löpande bevaka att biologiskt eller kulturhistoriskt värdefulla våtmarker inte skadas vid exploatering av mark eller annan verksamhet.

Lindesbergs kommun
0581-810 00
www.lindesberg.se

BMB (för naturvård, planering m.m.)
Bergslagens Miljö- och Byggförvaltning
0581-810 00
www.bmb.se

BKT (för förvaltning, skötsel m.m.)
Bergslagens Kommunalteknik
0587-55 00 00
www.bergslagens-kt.se

